

MONOGRAFIA COMUNEI HOŢON.

În jurul anilor 1770-1780 pe teritoriul comunei de astăzi, s-a înființat de către românii fugiți din comuna Sânt-Anđraș - comună vecină / Sânt-Anđreul de astăzi / sub conducerea lui Jacob Babeș, comuna Ođon - Hođonul de astăzi.

--- Cu sute de ani în urmă în aria comunei a existat, Comuna primitivă preistorică a matricariatului sau a speciilor de pătră și începutul erii bronzului. În anii 1963-1964 săpăturile efectuate de Muzeul Geologic Banat, au scos la iveală 6 locuințe arse. În urma acestor săpături în locul numit „Dealul Groșilor” din care se vede de ani, locuitorii au cărat pământ pentru construirea caselor - s-au descoperit vase de ceramică, boabe de grâu arse și diferite obiecte care pentru specialiști sînt date care dovedesc existența societății primitive, prin aceste locuri.

Între anii 1950-1956 comuna Hođon a fost componentă comunei Caran, iar din anul 1956 pînă în prezent a redevine comuna de sine stătătoare.

În centrul comunei se află ca monument istoric bustul marelui om Vichente Babeș 1821-1907 „Babeș, familie română în Banat, se trage din Ardeal, de sub Bucegi. De timpul stăpînirii turcești / 1554-1716 / cu oastea cutărui domn ardelean, a venit un Babeș, vestit vînător, care greu vulnerabil, lângă Timișoara s-a scutit în pădurea zăbrană, iar regalezinându-se s-a așezat în comuna Sânt-Anđraș pe la 1770-1780 românii în această comună, siliți fiind de guvernul împărătesc Maria Terese, de a se muta mai spre Mureș, pentru a face loc coloniștilor șvabi, aduși din Bavaria-cmxm. - cu un fruntaș al lor - Jacob Babeș au întemeiat comuna Ođon / Hođon / la 1800 moș Jacob Babeș a adoptat pe vitru Jancu Valcea, tascii tînăr, dintr-un soție pe noru-sa Ruja, rămasă văduvă după răposatul său unuflu Pavel Babeș. Rămînînd aceasță căsătorie fără copii, moș Jacob la 1817 a adus pe grigore fiul Rujei din prima ei căsătorie cu Ton Călușeriu și i-a dat numele său familial. Ton Călușeriu născut în Moșnița Isăferve neamul de la un „Chinez” cu același nume, din strîmura și Călugăren din districtul militar român al Gorjului. În căsătoria lui Grigore Călușeriu s-au născut doi fii: Vichente la 1821 și Teșă la 1825.”

--- Enciclopedia Română Tom 7 -
Rr.C. Diaconovitch Sibiu 1898. -

Vichente Babeş s-a născut în anul 1821 în comuna Hodon şi a fost crescut de bunica sa Babeş Mătra.

Întrucât bătrînul avea preocupări cărtucăreşti Vichentie este dat la şcoală. Profesează pe rînd avocaţie, uneori apoi funcţia de profesor şi inspector şcolar. 22 ani ocupă locuri importante în magistratura Imperiului austriac, cînd este scos din funcţie din motive politice - membru al Academiei Române la întemeierea ei în 1866. Preşedinte al partidului naţional pînă în 1862 cînd s-a retras definitiv din viaţa politică.

Enciclopedie "Mănera Cluj 1929.

În faţa şcolii elementare se află un monument al Eroilor căzuţi în primul război mondial, iar în curtea bisericii catolice se află Monumentul Eroilor germani căzuţi tot în primul război mondial.

Comuna Hodon este aşezată în cîmpia Banatului la nord de oraşul Timişoara, la o distanţă de 21 km, în vecinătatea comunelor: Sînanţre la Sud, Caran la Sud-Est, Tudeşt-Nord la Sud-Vest, Bacăcerlecul-Mare la Vest, Satchinez la Nord-Vest, satul Bărăteaz şi Băile Calacea la Nord-Est şi chiar satul Calacea la Est.

Înfăţişarea pămîntului este o cîmpie mai ridicată de cît a comunelor învecinate. Teritoriul comunei este brăzdat de două pîrîuri: unul ce vine dinspre Calacea / Băile Calacea / Jeru - şi trece pe la marginea comunei în partea de Est şi curge spre sud pînă ce face joncţiunea cu un alt pîrâu, ce vine de la Caran - Sînt Toma, de la fostă şosea Periam Timişoara, trece pe sub linia ferată şi curge spre Vest, spre Tudeşt-Nord.

Terenul agricol din raza comunei Hodon nu prezintă pericolul eroziunii solului, avînd o bună stabilitate a terenului. Deasemenea, pericolul inundaţiilor, se resimte într-o măsură foarte puţin, deoarece în hotarul numit "Zvoarele" în anotimpul primăvara şi numai în anii bogăţi în precipitaţii atmosferice abundente.

Deşi aşezată pe o cîmpie mai ridicată, adîncimea apei freatică oscilază între 1 metru adîncime în zona aflată în imediată apropiere a pîrîului Jeru şi 16 metri în partea opusă a comunei.

Clima este temperată oscilînd între - 32° în iernile aspre şi + 42° în verile călduroase ce caracterizează şesul.

Prîncipala primului îngheț începe în luna noiembrie și se declară primăvara cam pe la jumătatea lunii martie, după care continuă să cadă uneori brumă chiar și pînă la începutul lunii mai.

Precipitațiile ce cad în această zonă iarna sub formă de zăpadă sau în restul anului de ploaie satisfac nevoia de apă a pămîntului încă vara mai ca ploaie torențiale.

Tipul de sol predominant este cernoziomul.

Comuna Hoțoni are o suprafață 2289 ha din care 9 ha riul, 10 ha C.F.R., 40 ha drumuri și 105 ha intravilan. Are un număr de 363 gospodării cu un număr de 3,3 persoane pe o gospodărie.

Fiind plasată în apropierea orașului Timișoara 21 km spre acest centru gravitează comuna noastră și întreține cele mai strînse legături / deplasări pentru muncă, aprovizionarea și desfacere de produse /.

Populația comunei Hoțoni de la recensămînt din 15 martie 1965 este de 1194 locuitori, cu o densitate a populației pe comună de 52 loc la km² și cu o densitate a populației în vatra satului de 1130 loc pe km². Dintre cele 1194 locuitori ai comunei 733 sînt de naționalitate română și 461 de naționalitate germană.

Longevitatea medie a locuitorilor pe comună în perioada anilor 1956-1966 este de 70 ani.

Numărul mediu al copiilor pe o familie este de 1-2 copii.

În comuna Hoțoni prin înființarea în anul 1959 a G.A.S. încep anii cu o migrație mai mare a populației comunei fiind profilată gospodăria mai sus amintită pe sectoare vegetale și animale-se simte nevoie de brațe de muncă. Cum aceasta nu putea fi satisfăcută cu mijloacele proprii ale comunei, sînt aduși pentru perioade mai lungi sau mai scurte oameni din alte regiuni ale țării / Oltenia, Crișana și Maramureș /.

În urma reorganizării G.A.S. în comuna Hoțoni au mai rămas două ferme ale Întreprinderii Agr. de stat: o fermă vegetală cu o suprafață de 1391 ha, aparținînd G.A.S. cu centru în comuna Sînanțeni. Aceasta fermă și-a stabilit centrul fermei cu construcțiile necesare la distanță de circa 4 km de la comună, la marginea drumului Satchinez-Becicenișul Mic și se află pe hotarul Satchinez cu denumirea „Valea Neațului”.

Ferma zootehnică aparține V.A.S. cu centru în Caran, este aşezată la marginea comunei din partea de Nord și se ocupă cu îngrășarea taurinelor. În ultimii doi ani au fost construite 12 grajduri moderne a 200 capete, are o capacitate de a îngrăși peste 10.000 de capete anual, care în majoritatea lor sînt exportate în Italia și Germania Federală. Ferma zootehnică are o suprafață arabilă de 457 ha.

Situația economică: Comuna noastră fiind așezată în cîmpie și avînd un rol bun pentru agricultură, aceasta a fost preocuparea de bază a locuitorilor comunei noastre din cele mai vechi timpuri. Prevedem cultura cerealelor, din care grîul și porumbul sînt pe primul și al doilea loc. Mai tîrziu se așază și cultura plantelor tehnice / care de prin anul 1922 / precum și tutunul și mai tîrziu / 1930 / pepenele verde.

Înainte de colectivizarea agriculturii țărani din comuna Hođoni au cultivat în cantități mari pepenele verde și roșiile în urma cărora în comună a existat un centru de exportarea acestor produse în străinătate.

În anul 1956 s-a trecut la colectivizarea comunei iar tradiția exportului de pepeni verzi s-a continuat.

C.A.P. Hođoni are o avere obștească de 1255 ha cu un număr de 266 membri, dintre care participanți la muncă din anul 1967 sînt 221 membri, ceace săsface necesarul forțelor de muncă.

Suprafața agricolă a C.A.P., în ha este de:

- arabil 1129 ha
- pășune 35 "
- fînețe 90 "
- pom 1 "

Principalele culturi - suprafața și producția medie la ha.

- grîu = 410 ha	- 2376 kg/ha
- orz = 50 "	- 2867 "
- porumb 382 "	- 2539 "
- fl-soare 60 "	- 1572 "
- sf-zahăr 55 "	15418 "
- tutun 25 "	1000 "
- pl. furaj 70 "	5066 "

Principalele culturi legumicole și producția medie obținută la ha:

- roșiie = 9 ha	- 17.700 kg / ha
- ceapă = 5 "	- 4.800 "
- ardei = 2 ha	- 7.500 "

- pepeni verzi - 10 ha - 18.900 kg / ha
- G.A.P. Ho'oni are ca'asament un sector zootehnic format din:
- trei grajduri taurine cu o capacitate de 360 locuri.
 - 1 grajd cabaline a 80 capete
 - 2 maternitati scroafe a 100 capete
 - 1 crescator tineret a 300 "
 - 2 ingrasati porci a 1.200 "
 - 2 puternice a 1.000 "
 - 1 moara cu magazie capacitate de macinatie 600 t.
 - 2 șoproane a 42 căruțe
- Producția de lapte total este 228.708 litri
- mediu pe cap de vacă lapte 1.830 "
- bovine viante 128 cap. cu 44.423 kgr
- mediu pe cap 347 "
- Porcine 766 capete cu 66.166 kgr.
- mediu pe cap - 100 "
- pasari 4.329 capete cu 4.800 kg

Baza furajera este asigurata de cele 70 ha insemnate cu plante furajere.

Comuna noastra este legata de comunele din jur si de orasul Timisoara prin calea ferata Timisoara - Be'au prin halta C.F.R. la marginea comunei.

Aceasta cale de comunicatie, asigura dezvoltarea legaturilor economice cu zona inconjuratoare, pentru ca centrul spre care graviteaza interesele locuitorilor este orasul Timisoara.

In ceea ce priveste drumurile care fac legatura intre comuna Ho'oni si comunele din jur situatia sta foarte prost. In nici o directie din cele 6 existente nu avem un drum care sa ingaduiasca circulatia in tot timpul anului. Drumul care este cel mai solicitat, in directia Sina'ra - Timisoara a fost cindva pietruit, dar prin faptul ca de 20 de ani se circula pe el cu tractoarele si nu se mai amenajeaza nimic a facut din acest drum o stare de comunicatie in practica la cam. din Octombrie - noiembrie pina in aprilie - mai, ale fiecarui an.

De aici vehicule distruse, marfuri netransportate la timp si in bune conditii pe piata de desfacere sau la beneficiarii atitea alte inconveniente. In fiecare an se investesc multe zile munca in amenajarea acestui drum, dar inca nu se pune si petrita munca este zadarnica.

COMERȚUL

— În comuna Hodoni s-a dezvoltat foarte mult comerțul. În prezent avem 80 unități de desfacere - există un magazin alimentar - magazin de textile, - magazin de metale-chimice, sifonarie, bufet, frizerie-pantofrie. Toate aceste unități pe o suprafață de 565,67 mp, pentru deservirea acestora sînt în total 9 salariați.

Comuna noastră este dotată cu următoarele edificii social - culturale:

— În centrul comunei se află sfatul popular care ocupă o clădire proprie, corespunzătoare din toate punctele de vedere birouri spațioase și luminoase, o sală de așteptare, curte în care sînt amenajate rîndouri de flori.

— Deasemeni are două unități preșcolare: o grădiniță sezonieră cu copii membrilor C.A.P. care funcționează în clădirea școlii vechi, cu un număr de 25 copii și o grădiniță cu orar normal a I.A.S. Hodoni, în local proprie, așezat în parcul comunei. Grădinița cu orar normal funcționează cu un număr de 27 copii. Are o sală mare de clasă, 3 dormitoare cu 30 paturi individuale, vestiar, spălător, bucatărie, sală de mese și cameră de alimenta.

Școala generală de 8 ani din localitate funcționează în local proprie cu săli de clase corespunzătoare. Cursurile sînt frecventate de un număr de 56 copii împărțiți în școala cu limbă de predare română și școala cu limbă de predare germană.

Deasemeni în comuna Hodoni există un frumos Cămin Cultural cu o sală de 300 locuri, unde este amenajat o sală de proiecție pentru film, care rulează de 4 ori pe săptămîna. Există și o bibliotecă cu 2532 volume de cărți și reviste care funcționează de două ori pe săptămîna.

— Pentru ocrotirea sănătății oamenilor muncii din comună funcționează un punct sanitar medical deservit de o soră de cercetare care dă primul ajutor în cazurile de boală și un cabinet dentar care funcționează zilnic și are o activitate bogată.

— Odată pe săptămîna se deplasează medicul de la circumscripție sanitară sînzării și odată pe săptămîna medicul pediater care vizitează și școlile și grădinița de copii.

Babeș: familia română din Banat, se trage din Ardeal, de sub Bucuș.
Pe timpul stăpînirii turcești în Banat / 1554-1716 / cu oastea cutărui
domn Ardelean a venit un Babeș, vestit vînător, care greu voinerat,
lingă Timișoara, s-a scutit în pădurea Măbrau, iar reculegîndu-se
s-a așezat în comuna română Sant-Andraș. Pe la 1770-80 romînii din
această comună siliți fiind guvernul împărat Maria Terezia de a
se muta mai spre Mureș, pentru a face loc coloniștilor șfobi, aduși
din Bavaria, cu un fruntaș al lor, Iacob Babeș, au întemeiat comuna
Odon / Hedony /.

La 1806, moș Iacob Babeș, a adoptat pe Vitru Tancu Măleea, dascăl
tînăr, dîndu-i de soție pe noru-sa Ruja, rămasă văduvă după răposatu
său untc fră Pavel Babeș. Rămînînd această căsătorie fără copii,
moș Iacob, la 1817, a adus pe Grigorie, fiul Rujei din prima ei
căsătorie cu Ion Călugăruș și i-a dat numele său familial.

Ion Călugărușul născut în Mognița își derivă neamul de la un chinez cu
aceleiași nume din satele Strîmbătura și Călugăreni, din districtul
nobililor romîni al Comitatului. Din căsătoria lui Grigorie Călugăruș
s-au născut doi fii Vichente la 1821 și Iacoba la 1826 / cast din
urmă mort la 1887 /.

Vichente Babeș, a fost crescut de moșul său adoptiv Vitru Babeș
Acesta ca cărturar, trăind în întime relații cu Tichindal, preotul
comunei vecine Becăcărecul Măc, și cu înocă mai învățătorul moș
Mihai Roșu din Jadan, din sfatul acestora destinașe pe nepotul
său pentru preoție, decît la dus la Timișoara în vestita școală
romînească de la biserica Sf. Vite, de unde curînd a trecut prin
școala sirbească și prin clasele normale din cetatea Timișoara,
apoi la cursurile gimnaziale în Timișoara, Seghedin Carlovici, cele
două licee, apoi cursurile teologice din Arad, în fine la cursurile
juridice de la universitatea din Budapesta, de unde la 1846 s-a
reîntors la Arad cu titlul de jurat-notar al Tablei reg. judecătore
Curînd a fost numit profesor la pedagogul romîn din Arad, la 1848
a obținut diploma de avocat, iar la 1849 a fost chemat ca administra
ca director trei districte cu peste 500 școli romînești din Banat

În carând el a fost rechemat la Arad și trimis cu plenipotență la Viena, pentru /de/ a reprezenta și ceceza Aradului și interesele poporului român de la Mureș și Crișuri în dezbaterile care s-au purtat a tuturor Românilor din Imperiul Habsburgic, care cu Sagra, Popescu Bărnău, P. Wassony, E. Hurmuzachi, Laurian, etc. în fruntea însă din dec. 1848 chemată de ministrul împărațesc, se afla în funcția, dar în sinul căreia, din cauza revoluției maghiare, părțile de la Mureș și Crișuri nu erau reprezentate. Babeș în această misiune, de la dec. 1849 a fost aplicat pentru lucruri mai virtuoz de transplantați în țara sterilă împărațescă de justiție, iar cu începutul a 1851 reorganizându-se înalta curte de justiție și casa de judecată pentru imperiul întreg, a fost secretar de senat la acea curte. La 1860 a fost înaintat la rangul de C.R. secretar analitic / n.n. consilier științific al domnului / iar după separarea Ungariei, la 1862 a fost chemat în cancelaria analitică a Ungariei de reverent pentru cauzele criminale și grațiale, de unde peste un an a fost trimis judecător la tabla regală din Budapesta și referent la septemvrat, într-acest convocându-se la 1860 a reuniunii Consiliului Imperial înmulțit, Babeș a publicat cunoscuta broșură în limba germană. Die Sprach- und Nationalitätenfrage in Oesterrich von einem Rumäne, care pledează pentru unitatea monarhică și egalitatea tuturor popoarelor ce o compun, și semnala greșelile tulburări și pericole, ce au să arzească dacă maghiarilor s-ar încuviința dualismul, pe bazele istorice cum stăruiau ei din răspuțeri. După câteva săptămâni această broșură program a apărut și în a doua ediție înmulțită, ea a fost bine primită și mult lăudată din partea naționalităților asuprite, și chiar din partea sferelor mari multe, pe când acelea pe acel timp păneau morți la unitatea monarhică. Prin această publicare Babeș a devenit politice, și respectat și cere lucrarea lui a fost căutată atât de membrii români ai consiliului Imperial, precum și de toate deputațiile, de unde de-a rândul veneau din partea românilor cu gravamenele și postulațiile lor la curtea împărațescă din Viena. Cele mai multe petiții și memorii de pe acel timp sînt opera lui Babeș sau cu ajutorul lui

făcute. La 1861 convocată fiind dieta Ungariei, Babeş a fost în careul de la Sasca-montană, unde el nici nu candidase. În adunarea reprezentanţilor Ţării Ungureşti Babeş a apărut cu toată energia autonomia Transilvaniei, şi cu alţi deputaţi români a urmărit a pune temelie la crearea partidului român naţional, astfel iniţiind de sus o aprigă luptă cu şovinismul şi în contra egemoniei maghiare. La 1864 dându-se Românilor art. mitropolia şi încheindu-se separarea lor de către biserica sârbească deşi în condiţiuni destul de oneroase şi dăunătoare pentru Români, atât a ierarhiei sârbească supramatisătoare cât şi a reorganizării mitropoliei române pe baze liberare constituţionale, pe lângă Saguna şi nimeni n-a contribuit mai mult ca Babeş, şi a fost ales în toate congresele şi sineadele naţionale deputat şi membru delegaţilor. La 1865 a reales deputat dialetal tot în Sasca, iar la 1869 atât aici cât şi la cercul lecut de Sîrbi şi Români al San-Miclăuşulmare /torental/. În urma lăptei purtate în dietă Babeş, membrul justiţiei superioare a ţării, prin justiţia de cabinet, după 22 de ani de serviciu, a fost lipsit nu mai de oficiul său, ci şi de dreptul său legal la pensie, pe motivul atitudinii sale, contra legilor şi libertate naţională.

La 1872 corespondenţa presei universale oficiale din Augsburg, că prin ministrul contelui Lonyarj a preumblat pe Monarhul prin Banat pentru de-a împedea realegerea de deputaţi a Mocsougescilor şi a lui Babeş care a şi succes pentru moment, curînd după aceasta însă Babeş a fost ales în cercul grăniţăresc al Bisericii-albe, iar la 1884, pentru a patra oară la Sasca. Cu ziua paştilor la 1866 s-a întemeiat jurnalul Albina, în Viena, ca organ al partidului naţional, punîndu-se sub conducerea particulară a lui Babeş, însă după o activitate de trei ani Albina a fost oprită de-a intra în Ungaria, Banat şi Ardeal. Atunci Babeş a adus foaia la Pesta, continuîndu-1 editarea încă 8 ani cu toată energia, şi grupînd pe lângă ea aproape toate spiritele luminate din Ungaria şi Banat mai virtuos, iar contrarii de la putere înscenînd apoi cu grămada procesele de presă, cu vexaţiuni infinite,

În anii 1873-1875 Albina a avut vreo 7-8 procese, printre care contra lui Babeş unul pentru colomnie unul pentru agitaţie contra sfatului şi unul pentru înaltă trădare. Redactorul a fost condamnat la 15 luni închisoare şi o amendă de 500 de florini, iar Babeş fiind în trei procese cele mai grave, achitat de juraj a scăpat cu celelalte suprimate. Cu toate acestea în faptură Babeş prin foaia Albina şi prin cuvintele sale în dieta Ungariei şi adunările române naţionale replecu şi plecă în mod energic politica modernă, Progresul naţional pentru deslegarea chestiunii limbilor în ţara poliglotă, după lungi dezbatere între deputaţii romini de la dieta ungurească Babeş lea format şi cuprins în 12 puncte, într-un proiect de lege, subsemnat de 24 de deputaţi romini şi sîrbi şi de unul rutenoslav de la dietă, şi susţinut prin luptă parlamentară de trei zile cu toată energia în aceeaşi sesiune de la 1868. Mulţi ani de zile pe această bază s-a continuat lupta naţională prin reuniri şi adunări particulare, pînă cînd la 1880, într-o asemenea adunare în Sibiu, la Parteneasa Cosma s-a pus temă conferinţei publice din mai 1881, unde tot Babeş ca raportor general sa reunit şi susţinut programul rominilor din Transilvania, Banat, şi Ungaria. La toate conferinţele naţionale generale, cît şi în decursul timpului pînă la cea din 1892 s-au succedat şi tot Babeş a avut explicator şi conducător. La mai 1891, prin afara de comitetul naţional inaugurîndu-se în politica naţională o nouă direcţiune Babeş s-a retras absolut din lupta politică şi s-a reîntors la scrierile sale istorice, mai vîrtes întru interesul bisericii române-naţionale şi al academiei române, al cărei membru activ este de la urzirea ei. Pesteritatea este chemată de a aprecia mai de aproape activitatea şi zelul neadorat, cu care Babeş în curs de peste 50 de ani a contribuit la dezvoltarea şi consolidarea conştiinţei naţionale în poporul romin pe care l-a iubit şi apărat din tineretele sale, între toate împrejurările mai presus de toate.

Enciclopedia Romînă Tom I A. Copenhaga

Dr. Corneliu Diaconovitch

1898 Sibiu Haft